

Motion till riksdagen

1989/90:A430

av Karl-Erik Persson (vpk)

Regionalpolitiska åtgärder för Örebro län

Örebro län har varit hårt drabbat av den stora strukturomvandling som skett inom stål- och gruvindustrin. I huvudsak har denna omvandling av näringslivet ägt rum under perioden 1970–1987. Under denna period slog problemen ut i full blom. Ortsnamnen Ljusnarsberg, Hällefors, Karlskoga och Degerfors är alla förknippade med dramatiska förändringar i sysselsättningen.

Även andra orter har ett hot hängande över sig. Örebro slipper inte heller undan, även om problemen där är relativt sett mindre än på mindre orter.

Trots strukturomvandlingen har nu arbetslösheten minskat. Även om det finns grupper som har svårare än andra, precis som på andra platser i landet, är det brist på viss arbetskraft. Också det ett resultat av den omstrukturering av arbetsliv och industri som skett mycket snabbt.

Därefter har nu en rad problem uppstått i verkstadsindustrier och andra stora industrier i skilda branscher. Men de har inte på samma sätt som stålet varit krisbranscher. De är mer att hänföra till ägandeförändringar och sammanslagningar av olika företag och tillverkare, dvs. till monopoliseringsprocessen. I några fall har transnationaliseringen och det utländska ägandet varit direkt avgörande. Man kan även skönja andra motiv än rent lönsamhetsrelaterade till nedläggningarna eller inskränkningarna i verksamheten. (Bofors Nitro Nobel m.fl.) Koncentrationsprocessen och klipp- och spekulationsökonomi drabbar naturligtvis också Örebro läns näringsliv i ökad grad.

När man betraktar utlandsägandet och utlandsberoendet finns anledning att nämna att transnationaliseringen drabbar också Örebro län. Vi vet att denna utveckling kommer att förstärkas, särskilt som valutaregleringarna nu avskaffas fullt ut. Det högt industrialiserade Örebro län kommer att åderlätas av denna utveckling, eftersom industrin först kommer att flyttas ut. Man kan då se att förändringarna har varit följande:

- Grundläggande strukturella. Främst inom basindustrin.
- Ägarrelaterade. Köp- och säljekonomin tillväxt.
- Transnationalisering/utlandsägande. Ett led i kapitalets internationella arbetsdelning och strävan till marknadsherravälde.

Parallellt med detta skeende har den allmänna geografiska koncentrationstendensen missgynnat Bergslagen och Örebro län. Nyetableringar har inte helt uteblivit, men lokaliseringarna har med eller utan statens hjälp i huvudsak skett i andra områden. EG-förväntningarna hos näringslivet spelar här

en stor roll, eftersom de vill etablera sig i anslutning till de ekonomiska centra som de också politiskt försöker främja. Scan-Link och Öresundsbron är som bekant populära "näringslivsprojekt" i politiken. EG-fanatismens genomslag i politiken kommer att tömma Berslagen på arbetstillfällen om inte en motstrategi formuleras. De regionala problemen är som bekant stora också inom EG. EG-länderna ställer stora krav på en fullständig omläggning/skrotning av den svenska regionalpolitiken.

Den allmänna politiken som regeringen har fört har inneburit en eftergiftspolitik gentemot storkapitalets strukturplaner. Alternativa perspektiv för industrin har saknats. Löntagarkonsulter har kämpat utan stöd. Omstruktureringen av stålindustrin innebar stora gåvor och eftergifter till ägarna utan krav om motprestation. Regeringen talar ofta om "ägarnas ansvar" utan att sätta press på dem. Följaktligen var regeringspolitiken under lång tid helt verkningslös. Någon övergripande strategi för Bergslagsutveckling har inte funnits. Man har hoppats på den allmänna tillväxten. Statliga etableringar lyser fortfarande med sin frånvaro.

Sammanfattningsvis kan sägas att på statlig nivå har passiviteten varit påfallande. Det mera positiva är Bergslagskommunernas egna försök till samarbete och utveckling, men även där har egenintresset kunnat skönjas, vilket naturligtvis försvårar gemensamt och enhetligt uppträdande.

Den ekonomiska tvångströjan på kommuner och landsting har inneburit att samhällsservicen sviktat. Trots en oerhörd vinstutveckling inom landets näringsliv har medel saknats för en rejäl utbyggnad av barnomsorg, kollektivtrafik och annan samhällsservice som kan främja utvecklingen. I dagens perspektiv där viss arbetskraft saknas är detta ett hinder för ökade arbetsinsatser från deltidsarbetslösa och de kvinnor som oftast har huvudansvar för barnen. Den offentliga sektorns relativa stagnation innebär också att arbetsmarknaden för många kvinnor sviktat. Man kan tala varmt för förändring av kvinno- och mansdominerade yrken, men hittills är det ett faktum att kvinnor finns i denna sektor. En pressad offentlig sektor inverkar också på rekryteringsmöjligheterna för manlig personal eftersom normalhushållet behöver två inkomster för att överleva.

Men det krävs av ovan redovisade skäl mer än enbart tilltro till självuppfyllande förväntningar. Framtida strukturkriser måste mötas i förtid genom åtgärder. Ägarnas oinskränkta rätt att placera sina investeringar utomlands eller i "heta" områden måste inskränkas. Samhällsekonomiska, ekologiska och humanistiska skäl talar mot fortsatt koncentration av produktion och ägande. Spekulationsekonomin och ägarklippen måste bromsas upp. Den inhemska produktionen och den inhemska marknaden måste få större tyngd i den ekonomiska politiken. EG-fixeringen måste brytas. Infrastrukturen och allsidig utbildning fri från företagsstyrning måste främjas. Då kan opti-misterna släppas lösa. Då kan personlighet och optimism blomma i en objektivt sett bättre omgivning.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om behovet av en konkret politik för att möta framtida strukturproblem i Örebro län.

Mot. 1989/90
Λ430

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om styrning av näringslivets investeringar.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en politik för att hävda rätten till en svensk regionalpolitik utan utländsk inblandning.

Stockholm den 23 januari 1990

Karl-Erik Persson (vpk)

